

ปัญหาคนกับศาสนา!

ระพี สาคริก

เช่นเดียวกันกับทุกเรื่องที่เกิดจากคนผู้อยู่ร่วมกันภายในมวลมนุษยชาติ จากการปฏิบัติที่ช่วยให้รู้สึกได้ ภาพสะท้อนซึ่งปรากฏออกมาย่อมมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย แม้เรื่อง **ศาสนาหรือลัทธิความเชื่อ**เท่าที่พบมาแล้วในอดีตจนถึงปัจจุบัน

ประสบการณ์ชีวิต เท่าที่ฉันนำปฏิบัติจากการมีโอกาสสัมผัสทุกสิ่งทุกอย่าง หลังจากผ่านพ้นมาแล้ว หากใครถามว่า **ศาสนาคืออะไร?** แม้มองเพียงมุมหนึ่ง ถ้าฉันตอบจากความรู้สึกที่อยู่ในใจตนเอง คงต้องขออนุญาตชี้แจงเหตุผลว่า น่าจะหมายถึงความเชื่อจากรากฐานความจริงซึ่งมีอยู่ในใจคน

หากมีผู้ถามว่า **ฉันศึกษาเรื่องศาสนาแล้วมากน้อยแค่ไหน จึงกล้านำเรื่องนี้มาเขียน?** ตนคงต้องสารภาพความจริงว่า หากเรียนจากโรงเรียนหรือหนังสือตำราที่มีคนเขียนไว้ ฉันคงไม่ได้เรียนมาจากสถาบันรูปแบบไหนทั้งนั้น อย่างไรก็ตามแต่จบปริญญาเตอร์เลย

ถ้าเช่นนั้นเหตุใดจึงกล้านำเรื่องนี้มาเขียนให้ปรากฏแก่สายตาคนทั่วไป ฉันคงขออนุญาตตอบตามความจริงว่า เพราะสภาพที่เป็นจริงในสังคมปัจจุบัน เสมือนมีคำถามจากหลายต่อหลายคนที่สื่อถึงใจฉันได้ว่ากำลังมีความ **สับสน** เนื่องจากขาดความเข้าใจความจริงอันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนให้รู้สึกได้

ในเมื่อเรา ต่างก็เกิดมาเป็นคนเหมือนกัน ดังนั้นหลังจากฉันรู้สึกที่เกิดภาวะสับสนขึ้นในใจตนเองจากสภาพสังคมเท่าที่ผ่านมาแล้ว ย่อมถือเป็นหน้าที่อันควรนำปฏิบัติบนพื้นฐานที่อิสระจากใจตนเองร่วมด้วย

หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า **ความสับสนย่อมทำให้เกิดความทุกข์** หากมีโอกาสระบายความจริงซึ่งมีเป็นธรรมชาติอยู่ในใจออกมา เริ่มจากการเขียนเพื่อหวังทบทวนตนเอง ย่อมช่วยผ่อนคลายความรู้สึกเดือดร้อน อีกทั้งยังช่วยให้มีสติมั่นคงยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น หากมีความจริงเป็นเงื่อนไขซึ่งตนสั่งสมไว้ในจิตใจจากการปฏิบัติมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราแต่ละคนต่างก็มีพลังซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ภายในรากฐานจิตใจโดยกำเนิด ก็น่าจะเข้าใจว่า **การกล้าแสดงออก** คือหน้าที่ของแต่ละคนอันพึงมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากเหตุดังกล่าว การเขียนสิ่งซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ถูกการถ่ายทอดออกมาจากรากฐานจิตใจ จึงมีประโยชน์ในการสร้างสรรค์ ทั้งผู้ที่แสดงออกและผู้คนในสังคมอันพึงได้รับร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ

แต่ผู้ที่กล้าแสดงออก ทั้งๆ ที่ภายในรากฐานจิตใจตนเองขาดข้อมูลความจริง เพราะไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ผลที่ปรากฏให้บุคคลผู้ปฏิบัติมาแล้วสามารถรู้ได้ก็คือ **การแสดงออกที่ขาดความจริงใจ** ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะขาดข้อมูลความจริงอันควรมีอยู่ในใจตนเอง

จึงกล่าวได้ว่าบุคคลผู้มีการแสดงออกบนพื้นฐานที่ขาดเนื้อหาสาระ เราจึงมักพูดกันว่า **เป็นคนพูดมากกว่าทำ** หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า **ตัวเองไม่ได้ทำมาก่อนแล้วยังนำมาพูด** ผลที่ปรากฏก็คือ **ยิ่งพูดไปก็ยิ่งมีผลทำลายศรัทธาซึ่งผู้อื่นควรมีให้แก่ตน**

ฉันเคยได้ยินสิ่งที่คนยุคก่อนเคยกล่าวไว้ในเชิงทำนายอนาคตว่า **ผู้ดีจะเดินตรอก** **ชั่วจะเดินถนน** **กระเบื้องจะเฟื่องฟูลอย** **น้ำเต้าน้อยจะถอยจม**

ฉันไม่เพียงจำเรื่องนี้ได้ดีเท่านั้น หากยังนำมาวิเคราะห์ค้นหาเหตุผลก่อนการตัดสินใจเชื่อถือ ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากตนเป็นคนสนใจค้นหาความจริงจากทุกเรื่องที่รับฟังมาแล้ว

ในที่สุดก็สามารถสรุปได้ว่า **ผู้ดีคือผู้ที่ปฏิบัติจากรากฐานจิตใจตนเองอย่างมั่นคง** **อยู่กับการรู้เหตุรู้ผล** ซึ่งพื้นฐานดังกล่าว เกิดจากบุคคลผู้มีรากฐานจิตใจอิสระ ช่วยให้รู้คุณค่าของภาวะว่างเปล่าอันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะมีสภาพชีวิตยากดีมีจนอย่างไร

มาถึงช่วงหลังๆ วิธีการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติซึ่งมีทิศทางหมุนวนเป็นวัฏจักร มีผลทำให้โลกที่เราอยู่ทุกวันนี้หมุนกลับคืนสู่สภาพเดิม ดังนั้น **สิ่งซึ่งครั้งหนึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมเคยนิยมว่าดี** **แทนที่จะขึ้นไปอยู่ด้านบน** **กลับหมุนวนลงมาอยู่ด้านล่าง** ส่วนสิ่งซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกเหยียบย่ำมาก่อน กลับหมุนขึ้นไปสู่ด้านบน

นอกจากนั้นเรื่องราวเท่าที่กล่าวมาแล้วยังมีต่อไปอีกว่า **ภาษาจะเข้ามาครองเมือง** ซึ่งประเด็นนี้มาถึงยุคปัจจุบันทำให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า แม้ในเมืองไทยซึ่งแต่ก่อนเคยมีคนไทยอยู่ร่วมกัน นอกจากนั้นยังมี**รากฐานจิตใจเป็นไทแก่ตนเอง**ชัดเจนกว่ายุคนี้

มาถึงช่วงนี้ เรากลับพบความจริงว่า**ชนผิวขาวเข้ามาถือครองแผ่นดินผืนนี้**อย่างเห็น**ได้ชัด** ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นประเพณีดั้งเดิมของไทย มาถึงยุคนี้ก็กลับกลายเป็นเรื่องที่ชนผิวขาวเข้ามากระบายอารมณ์กันอย่างสนุกสนานครั้นครวญ ดังเช่นที่พบเห็นกันอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้น ทรัพย์สินติดแผ่นดิน อันควรเป็นสิทธิของคนท้องถิ่น แม้ภาษาท้องถิ่นซึ่งใช้กันในชีวิตประจำวัน ก็ยังถูกเปลี่ยนไปอยู่ในอุ้งมือชนต่างชาติ เพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างหยุดได้ยาก

อนึ่ง มนุษย์มีการคิดเอาวัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันรุนแรงยิ่งขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น ผู้ที่เกิดมาก่อนรวมถึงผู้มีอำนาจเหนือกว่า หากมองภาพรวมภายในชุมชนเดียวกัน เราจะพบความจริงว่า ผู้ใหญ่มีการใช้อำนาจกับผู้ย่อย คนร่ำรวยมักใช้เล่ห์เพทุบายเอาวัดเอาเปรียบคนซึ่งชีวิตเติบโตตามมามาภายหลัง แม้ระหว่างประเทศหรือถึงระดับโลก ประเทศไหนยิ่งใหญ่กว่า ย่อมแสดงแนวโน้มการใช้พลังทางวัตถุ อีกทั้งพลังทางเศรษฐกิจเลยไปถึงการใช้พลังอาวุธตัดสินใจเข้าข้างตัวเองบุกรุกเข้ามาจัดการทำร้ายผู้คนที่ตนคิดว่าด้อยกว่า

ได้มีคำทำนายไว้แต่อดีตแล้วว่า ความโลภของมนุษย์ที่เกิดมาสู่โลก มีผลทำให้มนุษย์แข่งขันแย่งชิงสิ่งต่างๆ ระหว่างกันและกัน มีการทำสงครามกันด้วยอาวุธ ซึ่งไม่เพียงแค่นั้น หากลึกลงไปอีกระดับหนึ่งถึงสงครามเศรษฐกิจรวมถึงการใช้จิตวิทยา หลังจากนั้นก็ยังลุกลามไปถึง**สงครามศาสนา** จนถึงขั้นเกิดสงครามล้างโลกในที่สุด

จากเหตุสะกิดใจที่ฉันรับฟังเรื่องนี้มาตั้งแต่อายุยังไม่มากนัก ทำให้สนใจนำมาคิดค้นหาเหตุผลอย่างต่อเนื่องอย่างไม่ยอมละความพยายาม จนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่า **กาลเวลาเป็นสิ่งไม่มีตัวตน** แต่ความรู้จริงย่อมเกิดจากใจตนเองโดยแท้

มาถึงบัดนี้ ทั้งๆ ที่ตัวเองรู้สึกว่าจะไม่มีความรู้เรื่องศาสนา แต่ก็กล้าที่จะนำความจริงซึ่งอยู่ในใจเท่าที่สะสมมาแล้วในอดีตจากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตออกมาตีแผ่

ชีวิตฉันเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ครั้งแล้วครั้งเล่าทำให้รู้สึกว่ สิ่งที่เกิดจากใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติมาตลอด แม้ใครที่เินมองเห็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดก็ตามว่าเป็นตัวปัญหา ฉันมักเกิดความรู้สึกสนใจที่จะก้าวเข้าไปสัมผัส ณ จุดนั้น อย่างปราศจากการเลือกว่าเป็นเรื่องใด ยิ่งคนกลุ่มนั้นตกอยู่ในสภาพที่สังคมรังเกียจ หรือถูกคนในสังคมมองว่าเป็นตัวเลวร้าย เสมือนตัวเองไม่เชื่อว่า สิ่งนั้นคือปัญหา ซึ่งสภาพดังกล่าวน่าจะเกิดจากความรู้สึกที่เอาชนะใจตนเองเหนือกว่าการคิดเป็นอย่างอื่น

ช่วงหลังๆ ใจที่ขานรับความรู้สึกจากภายนอก ได้ช่วยให้ฉันมีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับคนทุกศาสนา การปฏิบัติตนเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว มีผลทำให้คนกลุ่มเหล่านี้เปิดใจให้ฉันมีโอกาสเดินเข้าไปหาเองอย่างเป็นธรรมชาติ

ประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา อยู่มาวันหนึ่งมีครูจากโรงเรียนกฤษณมูรติ ซึ่งมีพื้นฐานชีวิตและงานอยู่ในประเทศอินเดีย เดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อเปิดเวทีกิจกรรมเสวนา ในลักษณะสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้มีการติดต่อเลือกที่บ้านฉันเป็นสถานที่เสวนา และประกาศให้ผู้สนใจเข้ามาร่วม เท่าที่พบความจริงปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นครูวัยหนุ่มสาวจากโรงเรียนต่างๆ ประมาณ 40 คน

ในฐานะที่ฉันเป็นผู้ซึ่งหลายคนให้การยอมรับว่ามีอาวุโส ตัวเองจึงเข้าร่วมเสวนาในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดอย่างอิสระ ส่วนตนนั่งฟังและนำเนื้อหาสาระจากการพูดของแต่ละคนมาพิจารณาค้นหาความจริงมากกว่านำการพูดเอง

จนกระทั่งถึงเวลาบ่าย ครูอินเดียผู้นั้นหยิบยกประเด็นคำถามประโยคหนึ่งขึ้นมาพิจารณาโดยถามว่า **พระเจ้า พระผู้เป็นเจ้า พระเยซูเจ้า พระอาหล่าเจ้า และพระพุทธเจ้า หมายถึงอะไร?**

หลังจากนั้นฉันก็ได้พบกับบรรยากาศที่เงียบสงบ จะหาใครเอ่ยปากตอบก็ยังไม่มื เข้าใจว่าแต่ละคนคงหวนกลับมาค้นหาความจริงกันอย่างตั้งอกตั้งใจ ฉันสังเกตเห็นเวลาผ่านมานานก็ยังไม่มืใครเอ่ยปากตอบ ในที่สุดตนจึงพูดสั้นๆ ว่า **ธรรมชาติ**

ฉันรู้อยู่แก่ใจตนเองแล้วว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างมองได้สองแง่สองมุม** ดังนั้นคำว่า **ธรรมชาติ** จึงอาจมองได้สองด้านว่า **ด้านหนึ่งคือธรรมชาติที่อยู่ในสภาพแวดล้อม**

ภายนอก ส่วนอีกด้านหนึ่งหมายถึง ธรรมชาติซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจของแต่ละคน แม้คนทุกชาติ ภาษา รวมถึงทุกศาสนาด้วย

หลังจากนั้น ครูผู้หนึ่งจึงได้นำหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งเขาเก็บไว้ในกระเป๋าถือเป็นการส่วนตัว ออกมามอบให้ฉัน หลังจากมองดูชื่อหนังสือแล้ว แม้จะเป็นภาษาอังกฤษแต่ก็รู้ความหมายได้ว่าชื่อหนังสือคือภาวะหลุดพ้น

เสมือนภาษาจากใจถึงใจที่ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้อย่างลึกซึ้ง เกินกว่าที่คำพูดหรือตัวอักษรภาษาใดจะอธิบายได้

จากจุดนั้นเอง นับเป็นโอกาสหนึ่งที่ช่วยให้ฉันมองเห็นหลายสิ่งหลายอย่างซึ่งเกิดจากความแตกต่างทางความคิดของมนุษย์ผู้ที่ยังลงไม่ถึงรากเหง้าของตนอย่างแท้จริง ให้สามารถเข้าใจและยอมรับกันได้ เพื่อหวังอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แม้สิ่งที่เห็นได้จากพฤติกรรมซึ่งอยู่บนพื้นฐานการปฏิบัติทางศาสนา

แต่ดูเหมือนว่าช่วงที่ผ่านมา ไม่ว่ามนุษย์จะจับสิ่งใด อีกทั้งเริ่มต้นจากจุดที่ลึกซึ้งแค่ไหน ส่วนใหญ่แล้ว แทนการมุ่งจากจุดเริ่มต้นลงไปสู่สภาพที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น กลับมีผลห่างจากความจริงอันควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

วิธีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลทำให้คนลืมความจริงจากสิ่งซึ่งธรรมชาติได้มอบมาให้ไว้ในจิตใจตนเอง ส่งผลกระทบทำให้มีการแบ่งแยกพรรคพวกรุนแรงยิ่งขึ้น แทนที่จะหยั่งรู้คุณค่าเพื่อหวังนำมาใช้ประโยชน์สร้างสรรค์วิถีทางอันพึงนำสู่ความสุขให้กับตนและทุกคนในโลกร่วมกัน

ภาวะจิตใจที่ห่างจากรากฐานความจริงของแต่ละคน ซึ่งแน่นอนที่สุดวิถีทางนี้เองที่มนุษย์มุ่งไปสู่การฆ่าฟันกันจนกระทั่งกลายเป็นสงครามล้างโลก อย่างไม่มีสิ่งอื่นใดจะมาช่วยได้ หากมนุษย์แต่ละคนยังไม่อาจช่วยตนเองให้หลุดพ้นจากวงจรดังกล่าวออกมาสู่อิสรภาพ ให้คู่ควรกับความภูมิใจในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

สรุปแล้ว บุคคลผู้สนใจเรียนรู้ศาสนา หากสังเกตได้ว่า ภายในภาพรวมของมวลมนุษยชาติที่มีการแบ่งแยกศาสนารวมถึงลัทธิความเชื่อออกไปอยู่ในสภาพแตกต่างกัน น่าจะรู้เท่าทันได้ว่า แท้จริงแล้วศาสนาเป็นเพียงเครื่องมือซึ่งจิตมนุษย์กำหนดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการ

รวมกลุ่มความคิดสำหรับการปฏิบัติในทุกๆเรื่อง เพื่อความมั่นคงของการดำเนินชีวิตร่วมกัน
เท่านั้น

ส่วนของจริงน่าจะหมายถึงความจริงที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง
ซึ่ง ณ จุดนี้ย่อมมีทั้งการเจริญที่ยังหลงสู่ความลุ่มลึกของพื้นดินอันควรอยู่ในจิตใจของ
จนถึงที่สุด ทำให้พบความจริงว่าทุกสิ่งซึ่งอยู่นอกตน คือความว่างเปล่า ดังนั้นคนทุก
ศาสนาหากสามารถรักษาสิ่งนี้ไว้ให้มั่นคงอยู่ได้ แม้เส้นทางชีวิตแต่ละคนอาจ การ
ดำเนินชีวิตเพื่อหวังเรียนรู้อย่อมมีผลช่วยทำให้เกิดความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน
เหนือกว่าความขัดแย้งอันนำไปสู่การคิดทำลายล้างกันเองให้โลกยุคนี้จำต้องสูญสิ้นไป
ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านมาแล้วจนถึงบัดนี้ ฉันเริ่ม
มองเห็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ทุกสิ่งเมื่อเกิดได้ย่อมดับได้ ดังนั้น การนำประเด็น
ปัญหาคนกับศาสนามาพิจารณาวิเคราะห์ค้นหาความจริง เท่าที่เขียนมาแล้วทั้งหมด
จึงหาใช่เกิดจากความทุกข์หนักด้านเดียวไม่ หากมีอีกด้านหนึ่งที่ช่วยให้ทราบว่า สิ่ง
กำลังจะสูญสิ้นไปทั้งหมด มันก็เป็นเพียงเปลือกนอกของโลกยุคนี้ แต่เป็นเพราะตนยัง
มุ่มมั่นปฏิบัติจากใจอย่างดีที่สุด ร่วมกับอีกด้านหนึ่งช่วยให้รู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้น ใน
ฐานะที่สำนึกได้ถึงหน้าที่ความเป็นคน อันควรดำรงชีวิตอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุดแล้ว

21 มีนาคม 2546